

פיליפ מארלו לא נח

בין לבין מבריקות אבחנותיו החדות של בראון לגבי החיים של כולנו – ממש כמו של אביו מארלו. כמה דוגמאות: כשבראון ופרודתו מגיעים לטיפול זוגי אומרת הפסיכולוגית בעלת "הקול המרגיע, שקט, מכיל ומעצבן", כי "אני מוכרחה להבהיר כבר בהתחלה שזה לא עניין של זכג וגמרנו. זה תהליך". ארו מתרגם לעצמו: "זה ייקח המון זמן, יעלה הרבה מאוד כסף ואין לי מושג קלוש אם זה יצלח". או, למשל, כשהחבר דויד אומר: "זה מדעי או על פי המחקר רים האחרונים שקראתי", מתרגם ארו: "קראתי על זה בידיעות אח רונות" או אפילו שמעתי ממישהו במשרד ליד מכונת הקפה". אי אפשר להכחיש: זה אופייני לשיח הישראלי. גם במוכנים אלה, הכתיבה של רוזנפלד מזכירה את זו של

הכתיבה של רוזנפלד מהירה, שנונה ויש בה משפטים שיכולים לחיות גם מחוץ לעלילה ("אף אחד לא רוצה באמת להשתנות, זה קשה, זה מעייף, זה כמו דיאטה, משהו שכדאי לעשות מחר").

צ'נדלר: היא מהירה, שנונה ויש בה משפטים שיכולים לחיות גם מחוץ לעלילה ("אף אחד לא רוצה באמת להשתנות, זה קשה, זה מעייף, זה כמו דיאטה, משהו שכדאי לעשות מחר").

"החלומות שהורגים אותנו" יצא בהוצאה עצמית הודות לתומכי הדסטארט שקנו את הספר מראש. איני יודע אם זה קשור לעובדה הזאת, אבל ניכר שהספר לא עבר עריכה מוקפדת וחבל שכן. לרוזנפלד יש ניצוצות, ויד עורכת תקיפה יותר היתה מבליטה אותם ומהדקת את העלילה.

אמנון ז'קונט קבע בעבר של פיליפ מארלו של ריימונד צ'נדלר "קמו חקיינים רבים, טובים יותר או פחות, אך אף לא יורש אחד". ארו בראון לא מפריך את הקביעה הזאת, למרבה הצער, אבל זה לא אמור להיות לו אכפת. הוא הרי זה שקבע ש"לחקור זה לכתוב את האמת... לא להיות חלק מהמשחק, לחקור זה להיות בודד, לא מוכר לא אהוב. לחקור זה כנראה להיכשל... ולדעת".

אולם הממריאים בנתב"ג. אנשים עתידים להיעלם צילום: דניאל בר און

שבע, רהט והתנחלות של ברסלבים בשטחים. בראון עצמו התבגר אחר רי ילד אחד ושבע שנות נישואים, אשתו עזבה אותו, ההורים המזדקנים שלו חולים ורק חבר אחד שלו מתעקש עדיין להישאר רווק לנצח (שם החבר, אגב, הוא דויד רוזנפלד). אבל הטריקים הם אותם טריקים: הוא יוצא לחפש אשה שנעלמה אבל מהר מאוד מתברר שהוא לא היחיד שמחפש אחריה. בדרך עתידים להיעלם עוד כמה אנשים, להתגלות עוד כמה אמיתות ולהופיע החלומות שהורגים אותנו.

אמנם העניכה והחליפה הכחולה הוחלפו בחולצת טי שירט כמיטב המסורת הישראלית, אבל כמו אביו מולידו גם בראון הוא עממי, ציני, שנון, זה, מוסרי ולא, בודד ולא, אוהב חיים אבל לא באמת מצליח לשרוד בהם. הוא נוטה לדיכאונות ובוחר לעסוק בחקירות פרטיות בלית ברירה.

בספרו הראשון, "פרידה מבבל", נתקלנו בבראון לראשונה בתל אביב. בספר החדש "החלומות שהורגים אותנו" הוא עדיין ממוקם בתל אביב אבל מרחיק עד לבאר

הבלש של דויד רוזנפלד לא לבוש בחליפה כחולה והוא מתמצא יותר בבאר של ברסלבים, אבל הניצוצות שלו מצליחים להזכיר את מורו הרוחני, הבלש של ריימונד צ'נדלר

החלומות שהורגים אותנו דויד רוזנפלד. הוצאה עצמית, 274 עמודים, 50 שקלים

יובל אלבשן

ריימונד צ'נדלר, השייקספיר של ספרות הבלש (כמו שכינה אותו פעם יאיר לפיד), אמר את זה בצורה המדויקת ביותר: "יש החושבים שספרות בלשים היא תת ספרות רק מפני שהיא לא מרצפת במשפטים טפלים, פיסוק מתוחכם ודרכי התניה היפותטיות. ישנם אלה הקוראים סיפורי מתח רק כשהם חולים או עייפים, ולפי ספרי המתח שהם צורכים הם כנראה חולים ועייפים רוב הזמן". ואכן, ההתנשאות המטופשת על ספרות בלשים (שצ'נדלר עצמו נהנה לזלזל בה, למשל בדבריו: "אני עורך תחקירים מעמיקים לפני שאני כותב, בעיקר בדירותיהן של בלונדיניות גבוהות") ליוותה אותה כמעט מראשיתה, ביחס הפוך למספר קוראיה ההולך וגדל.

החוקר הפרטי פיליפ מארלו, גיבור ספרי המתח של צ'נדלר, הוא כבר מוזמן סב גאה ששבת של חרקים פרטיים, דוברי שפות שונות ומשונות, יצאו מחלציו. גם אלה שהתרחקו מלוס אנג'לס קיבלו את המטען הגנטי שלו, די.אן.איי שכו"ל: תחושת ייאוש קיומי מהחיים, בדידות, ציניות, לשון חריפה, יכולת ניווט בסמטאות האחוריות של החברה, משחק בלתי נגמר בין מוסריות להעדרה, אהבת נשים וכסף בלי להזדקק לכל זה באמת. אפילו בעברית הנידחת שלנו כבר נולדו לו צאצאים (כמו שרמן של לפיד). הצעיר שבהם הוא החוקר הפרטי ארו בראון, גיבור ספריו של דויד רוזנפלד.

ירושות אדירות או קרובות משפחה של האפיפיוור. סטנדאל משחק כאן בין כסף לדת, בין פוליטיקה, מעמד וכוח לרגשות אהבה כנים. בתמהיל הנשי של כל הסיפורים נותרת דמות על של אשה – אמ' זונה מתעתעת. לילית מול האשה החסודה; כוחנית מול אחרת כנועה; גברית באהבתה העזה אך כזאת שמעוניינת להיחשב נשית. כל הפנים של האשה פורצים מבעד לעלילות ומשתלטים על הסיפור. זו מגה-אשה, האשה כחידה.

ייתכן שבתוך כל מעלליו באיטליה ובצרפת התבונן סטנדאל בנשים ושאל את עצמו: "אשה בעולם של גברים, מה היא עושה? איך היא מתמודדת?" לפי הפרשנות שלו לגברים, לפי הספר הזה, היא שנשים מורדות בתפקידן כפי שמכתיבה להן התקופה. הן אינן כנועות. הן אינן מסתפקות בתפקיד "עור כנגדו" או "רחם להשאלה". סטנדאל כתב כאן נשים שמשטע ממות מגברים – כאלה שמלאים בעצמם, וגם כאלה שלא. הוא אמנם משווה בין כיבוש האשה לכיבוש טריטוריה של אדמה ויוצר אלגוריה פוליטית בכך שהוא מכתוב את המתח בין איטליה לצרפת וגרמניה לצרפת באמצעות סיפורי אהבה ונשים. אבל בו בזמן הוא כותב ספר פמיניסטי למהדרין.

הנשים בסיפורים הן נשים נעלות, נשים קוראות, אינטליגנטיות, נשים בטוחות בעצמן שמשתמשות בכסף שלהן כדי ללמוד. הן חכמות ובעלות אופק ראייה לחיים. אלה נשים שמחפשות גברים כמותן. האם זו כמיהתו של סטנדאל לאשה אינטלקטואלית? האם ייתכן שזה המרד שלו בתקופה, בשגרה, בתכתיבים החברתיים והפוליטיים?

סטנדאל ממשיך "להגוים" במשחקי המגדר ביחס לתקופה בסיפור "חייה ומותה של מינה דה ואנגל". את מינה, הגיבורה שלו, הוא שולח לשנות את צבע עורה, להזמין חליפה ולהתחפש לגבר. מינה, יורשת עשירה ומיוחסת, מאוהבת באלפרד הנשוי בצורה עיוורת עד כדי כך, שלמען קרבתו היא נהפכת למשרתת של אשתו. וזו קריסטליזציה של האהבה; אותם רסיסים קטנטנים שמתפורים לאחר המפץ הגדול שבו עברו בני הווג מעולם המציאות לעולם המקביל של הפנטזיה. והעולם הזה, עולם שכולו צוף, הוא הרגע המזוקק של ההתאהבות.

Novelles d'amour/ Stendhal